Seniornett

Trygg på nett

Hva bør du vite om sikkerhet på nett

- Mobiltlf/nettbrett
- ID-tyveri
- Svindel
- Phising
- Whaling
- SmiShing
- Wangiri
- Spoofing
- Oppsummering
- Eksempler på svindelepost

Seniornett

SIKKERHET OG SVINDEL PÅ NETT

- Sikkerhet og svindel på nett er et vidt begrep og kan omfatte mye
- Svindlerne blir stadig mer avanserte og opptrer på stadig flere områder i vår digitale verden
- Svindlere har blitt mer profesjonelle og er kyniske
- Du kan gjøre mye selv for å minimalisere risikoen for å bli neste offer…
- Mange råd for å unngå svindel er enkle
- Statistikk viser at mange ikke følger slike råd, selv om de kan virke opplagte
- Enkle råd kan sørge for at du unngår økonomiske tap og timevis med "oppryddingsarbeid"
- Sikkerhet og svindel på nett innebærer også at du sikrer dine egne data, det vil si bilder, dokumenter, videoer, musikk, osv.

Seniornett

Beskytt mobilen

- Mobiltelefon må sikres slik at ikke andre kan misbruke den
- Fire enkle råd:
    - Lås
    - Hold den oppdatert
    - Ha en plan for hva du gjør hvis den blir borte
    - Bruk skytjenester

Lås

- Mange har ikke lås på mobilen for å slippe det ekstra bryderiet det er å låse den opp hver gang du skal bruke den. Det er en risikabel strategi. Alle kan bli utsatt for svindel. Du kan miste telefonen eller den kan bli stjålet.
    - Det er flere ulike typer låser:
    - Pin-kode (både på tlf. og SIM-kort)
    - Mønster
    - Ansiktsgjenkjenning
    - Fingeravtrykk

Lås

- Det enkleste er ansiktsgjenkjenning. Da behøver du bare å se på mobilen, så låser den seg opp
- For fingeravtrykk kan du registrere flere fingre, slik at den kan brukes også hvis du har fått et sår på fingeren
- Vil du ha ansiktsgjenkjenning eller fingeravtrykk må du også ha en pin-kode

Lås

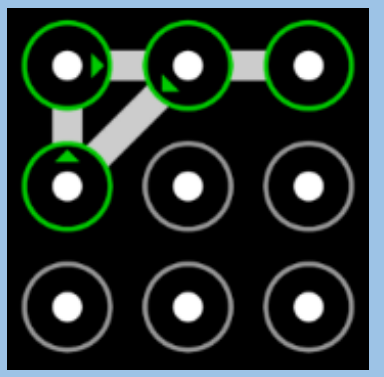

- Mønster betyr at du, i en ramme med 9 prikker, skal tegne et mønster
- Du velger altså et mønster som du klarer å huske, du holder en finger nede på skjermen mens du tegner mønsteret

Seniornett

Hold nettbrett og tlf. oppdatert

- Det å holde nettbrett og tlf. oppdatert, dvs. både system/programvareoppdateringer, og oppdatering av de apper du bruker, er en av de beste sikkerhetstiltak du kan gjøre selv
- I hver oppdatering ligger det sikkerhetsoppdateringer, det vil si funksjoner som skal unngå at nettbrett og tlf. blir «infisert» av skadelig programvare (gjelder også PC)
- Kan også bidra til bedre ytelse – lavere batteriforbruk

Ha en plan for hva du gjør dersom mobilen blir stjålet eller mistet - sporing

- Undersøk på forhånd hvordan du sporer din mobil
- Dersom den er på og er koblet til internett, kan du fra en PC se hvor mobilen din er
- For android-telefon gjør du dette ved å gå inn på https://www.google.com/android/find
- For iPhone logger du deg inn på iCloud og går du inn på https://www.icloud.com/find/ («Finn enhet» må være slått på)

Seniornett

Ved sporing

- **Man ser hvor telefonen er i kart, og det er 3 ulike ting man kan gjøre:**
- **Spill av lyd:** Da vil telefonen «ule» i 5 minutter
- **Beskytt enheten:** Da blir den låst og avlogget slik at andre ikke kan bruke den
- **Tøm enheten:** Da fjernes alt på telefonen og den tilbakestilles til fabrikkinnstillinger (kan ikke reinstalleres uten apple-id passord)
- **Dersom du har slått av mobildata vil ikke dette virke. Derfor er det lurt å alltid ha mobiltlf. påslått**

Seniornett

Bruk skytjenester

- Det er enkelt å ta mange bilder. Men det er risikabelt å kun lagre dem på telefonen
- Du kan miste telefonen, eller noe kan gå i stykker slik at den ikke lenger virker. Da er det veldig dumt å miste bildene dine
- Hvis du bruker skytjeneste på bildene så vil bildene automatisk bli lagret «i skyen». Da kan du også se dem fra andre enheter (f.eks. på PC eller nettbrett)
- Hvis du har aktivert en skytjeneste på din mobil og du bytter mobil, så vil alle bildene fra den gamle telefonen automatisk bli overført til den nye telefonen

Seniornett

ID-tyveri

Definisjon av ID-tyveri:

«uberettiget bruk av både stjålet og fiktiv identitet, med forsett å oppnå en økonomisk vinning for seg selv eller andre, eller å påføre tap eller ulempe for andre»

Poenget her er at noen er ute etter dine (sensitive) opplysninger for at de skal utgi seg for å være deg

Seniornett

Flere ulike måter å bli svindlet på ved ID-tyveri

- **Netthandel:** En falsk nettbutikk. Du «kjøper» noe der, men de har ingen varer. Du oppgir kredittkortnummer når du «betaler»
- **Sosiale medier:** Noen har opprettet en falsk profil og sender melding til dine «venner» og ber dem om å bli med på noe som gir økonomisk gevinst. Den som mottar, tror det er fra deg og går på limpinnen
- **Oppgi personopplysninger i telefon:** Det ringer en person fra feks. «politiet» som sier han skal stoppe noen som holder på å stjele penger fra din konto. Han ber deg oppgi fødselsnr. og bankid-koder. Han er selvfølgelig ikke fra politiet (selv om telefonnr. du ser tilsynelatende er fra politiet)
- Haster alltid

Seniornett

- **Papirer på avveie:** Papirer med sensitive opplysninger bør makuleres eller brennes (påloggingsinfo, PIN/PUK-koder etc.)

- **Falske linker:** Det er kanskje den vanligste årsaken. Du får en epost som frister med penger eller lykke. Du skal bare trykke på en link og fylle ut et skjema

Seniornett

Hvordan forhindre at du blir rammet av id-tyveri

- Aldri oppgi sensitive data i telefon fra bedrifter eller offentlige etater
- Ingen seriøse organisasjoner vil spørre om dette
- De mest avanserte svindlere opptrer som om de er seriøse aktører
- Er det en melding som inneholder en link («trykk her») så er det sannsynligvis svindlere
- Får du en melding på sosiale medier som tilsynelatende er fra en du kjenner, så skal du heller ikke oppgi noen kode

Seniornett

Symptomer på at du er rammet av id-tyveri

- Du mottar regninger for produkter du ikke har bestilt eller ikke kjenner til
- Du oppdager ukjente transaksjoner eller kjøp på kredittkortregningen din
- Du mottar bekreftelse på kreditt eller endring av kredittrammen din uten at du har spurt om dette
- Du får varsel fra posten eller andre om at adresseendring er mottatt
- Du blir kontaktet på telefon eller brev om kjøp du ikke har gjort eller kjenner til
- Du mottar gjenpartsbrev etter *kredittsjekk* uten å forstå hvorfor
- Du mottar post du ikke forstår hvorfor du får, for eksempel en faktura, et avtaleforslag eller hentemelding for noe du ikke har bestilt

Seniornett

Svindel

- Svindel er et forsøk på å lure noen til å gi bort informasjon eller gjøre en handling som fører til tap av penger
- Svindel og bedrageri har eksistert i alle år. Men i den moderne tid har svindelmetodene blitt mer og mer digitale ved bruk av stadig mer avanserte teknologiske metoder
- Ved å kunne gjenkjenne de forskjellige metoder, ved å bruke sunn fornuft og ved å «holde hodet kaldt» kan man være bedre forberedt for å unngå svindel

Svindel

Det er 3 hovedmetoder du kan bli svindlet på:

- **Frykt:** Du har mange trusler på din maskin, eller du må gjør noe veldig raskt (du må gjør noe NÅ, ellers er det for sent) Hva gjør du? Stopp opp – ta det med ro – ta deg tid til å tenke deg om
- **Tillit:** Du får melding fra en du kjenner som ber deg om å gjøre noe. Men er det naturlig at du får denne meldingen? Ber den deg om å gjøre noe uventet? Er det virkelig en du kjenner som har sendt deg denne meldingen?
- **Fristelse:** Eksempel «Du er den heldig vinner av …….» - Hva gjør du? Slett meldingen uten å gjør noe mer med den. Du vinner nemlig ingenting

Seniornett

Phishing

- Dette er den mest brukte form for svindel. Phishing er det engelsk ord for «fiske». Dette er en form for internettbedrageri, som er basert på å «fiske ut» personlig informasjon fra den som skal svindles
- Det kommer som regel i form av en e-post, en SMS eller et telefonanrop. Disse e-poster eller SMS-er inneholder da ofte et falskt vedlegg eller lenke
- Lenken fører til nettsiden som tilsynelatende er nettsiden til en pålitelig bank eller nettbutikk, men som er en falsk nettside
- Det handler ofte om at du har vunnet noe eller at du for eksempel kan løse et problem med bankkontoen din

Seniornett

Whaling

- Eksempel: en såkalt bekjent kontakter deg i form av en e-post, en SMS eller en melding på Messenger fordi han eller hun er i nød og ikke lenger har tilgang til pengene sine
- Typisk at den såkalt bekjente er på ferie i utlandet og har blitt frastjålet både bankkort og pass
- Han/hun trenger penger for å komme seg tilbake til Norge og ber deg om hjelp. (Dette er såkalte tigge-e-poster eller tigge-meldinger)

Seniornett

SMiShing

- Svindelmeldinger tilsendt på SMS, tilsvarende svindelforsøk som kommer på e-post
- Disse meldingene inneholder som regel en lenke til en falsk nettside, samt argumenter for at du skal besøke siden som f.eks. et tilbud som virker for godt til å være sant

Seniornett

Wangiri

- Betyr at det kommer et anrop fra et utenlandsk nummer som ringer kun én gang. Målet er at du skal ringe tilbake. Du ringer nemlig tilbake til et telefonnummer med veldig høy takst
- Ofte er det en telefonsvarer eller lydfil i enden av det utenlandske høytakst-nummeret som skal holde samtalen i gang lengst mulig
- Jo lenger du lytter desto større blir telefonregningen din og desto mere tjener svindlerne

Seniornett

Spoofing

- Er en teknikk som gjør at svindlere kan utgi seg for å kontakte deg fra et norsk nummer (eller trygg IP-adresse)
- For å utføre spoofing på telefon bruker svindlerne en programvare som viser et annet nummer enn det originale nummeret de ringer fra
- Dermed kan samtalen se ut som at den kommer fra et norsk nummer noe som ofte vekker mer tillit enn et utenlandsk nr.

Seniornett

Råd for å unngå svindel

- Bruk sunn fornuft og ikke foreta deg noe før du har tenkt deg godt om. Ikke la deg lure til å handle for raskt!
- Ikke ring tilbake hvis du ser at et ukjent nummer har ringt deg
- Ikke klikk på lenker du har mottatt fra ukjente nummer eller ukjent avsender
- Slett de e-poster og SMS-er som kommer fra totalt ukjente eller som ikke virker legitime
- Ikke last ned apper fra andre steder enn Google Play og App Store
- Oppgi aldri BankID-koden din til noen, selv ikke til politiet. Det er ingen andre enn deg som skal bruke den
- Vær veldig kritisk – husk at ingen profesjonelle aktører spør etter personlige opplysninger

Seniornett

Benytt totrinns verifisering

- I tillegg til brukernavn og passord, er det sterkt å anbefale at du bruker en ekstra sikkerhet ved innlogging
- Dette kalles totrinnsverifisering, totrinnsbekreftelse eller tofaktorautentisering
- Det gjør kontoen din sikrere fordi det hindrer andre å logge inn på din konto selv om uvedkommende kjenner til ditt passord

Seniornett

Har du blitt offer av svindel

- Anmeld svindel til politi
- Ta kontakt med banken din
- Ta evt. kontakt med din teleoperatør om du har oppgitt ditt mobilnr. til svindlerne
- Bytt passordet umiddelbart dersom du har oppgitt innloggingsdetaljer
- Hvis det plutselig dukker opp en ny app som er ukjent for deg, slett den

Seniornett

Oppsummering

- **Bruk sunn fornuft, ta deg litt ekstra tid til å sjekke**
- Dersom det dukker opp noe du er i det minste tvil om er svindel eller ikke, vil blant annet et raskt søk på nett etter deler av teksten i meldingen kunne avsløre svindelen
- **Er det for godt til å være sant, så er det gjerne det.** Med dette ordtaket vil man i utgangspunktet kunne avsløre mange type svindel
- **Du vinner ikke noe** «*Du kan vinne en gratis iPhone, om du bare svarer på noen spørsmål».* Eller du får en melding eller e-post om at du allerede er trukket ut som vinner av en premie

Oppsummering

Hold alle enheter du har oppdatert

Oppdatering av alle enheter du bruker er en av de beste sikkerhetstiltak du kan gjøre selv. Oppdateringer tetter hullene i sikkerhetsnettet, som gjør at det er mer sikkert å bruke enheten

- **Ikke skam deg om du blir svindlet**
- **Vær skeptisk men ikke engstelig**
- **Kommer dette fra den jeg tror det kommer fra?**
- **Ikke si: «det vil aldri skje meg»**
- **Passord er en utfordring – bruk tid på å finne deg gode passordrutiner**

konsumentforskning.activehosted.com@s14.avl2.acemsrvb.com på vegne av kundeservice <kilpailu@superkilpailu.fi>

abonnementet ditt er utløpt

Siste varsel: Kjendli!Abonnementet ditt utløp i dag! 06 February 2023

DITT MCAFEE-ABBONNEMENT HAR UTLØPT!

Abonnementet ditt på McAfee Total Protection utløp i dag.
Etter at utløpsdatoen har passert, blir enhetene dine sårbare for hackere.

Referansekode	02150NL
Konto-ID	**04953**

Hold enhetene dine trygge NÅ >>

Tilgjengelig (-60%) Fornyelsesrabatt i dag : 4 min 19 sec

Forny abonnementet ditt ved å klikke på knappen nedenfor.

Aktiver nå

Elkjop.no <meetic@meetic.com>

Vi feirer jubileet til Elkjop-med-iPhone14-Pro.

wanadoo.fr

oblemer med hvordan denne meldingen vises, kan du klikke her for å vise den i en nettleser.

gratulerer kjendli

Du har blitt valgt til å teste en IPhone 14 Pro for oss, og du kan beholde den GRATIS! Fyll ut informasjonen din så snart som mulig

hei.

BankID-kunde Dessverre kunne vi ikke fornye kontoen din **Nordea**,

Er dette kortet utløpt? Det er forskjellige grunner til at faktureringsadressen endres, noe av kontoinformasjonen din er feil,

og du må bekrefte **Nordea** BankID-informasjonen din for å opprettholde kontoen din

Nå kan du sjekke kontoen din,

Logg inn

Nordea BankID pålogging
Det advarer deg også om å låse kontoen din hvis du ikke bekrefter innen 24 timer.

- Hvis e-postadressen til påloggingskontoen din ikke er logget inn
- Kontakt: Nordea Consumer Bank Kundeservice,

Consumer Bank.

altibox AS <surfmailto102098-hd01jj82@altiboxmail.no>

Oppdatering og Refusjon

Til undisclosed-recipients:

Følg opp.

Hei,

Teamet vårt prøver å informere deg om at du har en refusjon som venter på prosess i ditt tilpassede område.

For å fullføre det, klikk på lenken nedenfor:

--Minesider--

SharonKorfhage@kendirovich.info

Du er type fyr mange attraktive kvinner i ditt omrade onsker a matche med pa nettstedet vart.

Til

Kopi SharonKorfhage@kendirovich.info

Følg opp.

Jeg heter Bessie. Jeg er type jente du kan vaere stolt a vaere i et forhold med. Jeg er attraktiv og min holdning er varm . .
Jeg vil gjerne chatte med deg hvis du er en morsom type fyr. Bli med meg pa nettsiden.

VanMoof S3 <info@rpc.pixibeauty.com>

FÅ EN HELT NY VANMOOF S3

kjendli@online.no

Klikk her for å laste ned bilder. Outlook forhindrer automatisk nedlasting av noen bilder i denne meldingen for å bidra til å verne din private informasjon.

Velg **Internett -tjenesten** Tilbyderne
får sjansen til å **VINNE!**

Helt ny **VanMoof S3**

Canal Digital ELTEL Telia telenor

Du er valgt til å delta i lojalitetsprogrammet vårt – helt **GRATIS!** Det tar bare ett minutt å motta denne fantastiske premien.

SE TILGJENGELIGE PLANER

Telenor A/S <jiras-326133@xoskaw.atlassian.net>

TA-38347 fakturaen !

kjendli@online.no

Hvis det er problemer med hvordan denne meldingen vises, kan du klikke her for å vise den i en nettleser.

Kjære kunde,

Vi informerer deg om at fakturaen for januar 2023 ble betalt to ganger ved en feiltakelse.
Vi beklager forsinkelsen i bekreftelsen.
Vår betalingstjeneste tilbyr deg å be om refusjon ved å bekrefte informasjonen din og fullføre prosedyren.

Be om refusjon av fakturabeløpet ved å klikke på lenken:

Forespørsel om tilbakebetaling

- Telenor kundeservice takker for forståelsen.

Merk: Hvis forespørselen ikke blir løst innen de neste 12 timene, vil ingen refusjon være tilgjengelig.

*Takk for samarbeidet om dette.

Microsoft Defender <info@digitalup350n.wynewserver.com> | kjendli@online.no

Påkrevd: Beskyttelsen din har utløpt i dag! Konto-ID : kjendli@online.no

Hvis det er problemer med hvordan denne meldingen vises, kan du klikke her for å vise den i en nettleser.
Klikk her for å laste ned bilder. Outlook forhindrer automatisk nedlasting av noen bilder i denne meldingen for å bidra til å verne din private informasjon.

Beskyttelsen din utløper i dag!

Konto-ID: kjendli@online.no

Vennligst forny abonnementet ditt for å holde deg beskyttet!

Abonnementet ditt på TOTAL AV har utløpt og beskyttelsen din mot trusler på nettet er ikke lenger gyldig. Uten denne beskyttelsen er du sårbar for skadelig programvare, subangrep og andre angrep.

Forleng nå

Forny i dag for å opprettholde beskyttelsen av din personlige informasjon og fortsett å surfe trygt. Opprettholde personvernet ditt på nettet og surf anonymt og sikkert med Secure VPN.

Hei, kjendli! din abonnementet ditt har utløpt!

Hvis det er problemer med hvordan denne meldingen vises, kan du klikke her for å vise den i en nettleser.
Klikk her for å laste ned bilder. Outlook forhindrer automatisk nedlasting av noen bilder i denne meldingen for å bidra til å verne din private informasjon.

Beskyttelsen din utløper i dag!

Konto-ID: kjendli@online.no

Viktig informasjon: McAfee-abonnementet ditt har utløpt, og beskyttelsen av online trusler er for øyeblikket ikke aktiv. Uten denne beskyttelsen er du sårbar for nettangrep, skadelig programvare og andre sikkerhetsrisikoer.

Forny i dag for å opprettholde beskyttelsen av din personlige informasjon og fortsett å surfe trygt. Oppretthold personvernet ditt på nettet og surf anonymt og sikkert med Secure VPN.

Forleng nå

Behalten Sie Ihre Online-Privatsphäre bei, indem Sie jetzt verlängern, um sich weiterhin vor neugierigen Blicken zu schützen und mit Secure VPN anonym und sicher zu surfen.

easypark <easypark@biginsender.eu> | kjendli@online.no

Betalingen for parkeringen mislyktes – betalingskortet ditt er utløpt.

Hvis det er problemer med hvordan denne meldingen vises, kan du klikke her for å vise den i en nettleser.

---

easypark

Hei,

Vi ser at din parkeringsbetaling ikke kunne gjennomføres fordi betalingskortet ditt er utløpt.

For å unngå ekstra gebyrer knyttet til Autopay-tjenesten, vennligst oppdater dine betalingsopplysninger innen 48 timer.

For å oppdatere betalingsinformasjonen din, følg disse trinnene:

- 1 Gå til **Autopay** og logg inn med din brukerkonto.
- 2- Finn "Betalingsinnstillinger" og oppdater dine kortdetaljer (inkludert ny utløpsdato, CVV, osv.).
- 3- Lagre endringene for å fullføre oppdateringen.

Oppdater nå

Med vennlig hilsen,

oppmerksomhet! den siste minner

Hvis det er problemer med hvordan denne meldingen vises, kan du klikke her for å vise den i en nettleser.

Schibsted-Faktura #1692-2628

Betalingsfeil

Dessverre var vi ikke i stand til å behandle betaling for utestående Schibsted-fakturareferansenummer #1692-2628 på grunn av: kredittkort eller alternativ faktureringsmetode mangler eller er ikke registrert. For å sikre uavbrutt bruk av tjenestene våre, vennligst kontroller at kredittkortet på kontoen din er aktivt eller oppdater faktureringsmetoden ved å logge på Schibsted-kontoen din på

Kontoinnlogging →

Referansenummer: #1692-2628
Beløp: kr 59,00
Prosessresultat: ingen faktureringsprofil funne

Easy-Park AB-ID-4112A89 <torneos@gamersunite.mx> | Kjendli

-Oppdater faktureringsinformasjonen din - EasyPark ID:27321232

Hvis det er problemer med hvordan denne meldingen vises, kan du klikke her for å vise den i en nettleser.

Ubetalte parkeringsgebyrer.

Bilen din har ubetalte parkeringsgebyrer. Manglende betaling kan føre til beslagleggelse.

Betal nå for å unngå ytterligere tiltak:

Betal nå

Merk: Dette er den siste advarselen.

EasyPark <fvnijboyqa@2a00-12d0-aedf-cd01-d19b-62a2-cda1-7697.ip.tng.de> | kjendli@online.no | fr

Trenger oppdateringsinformasjon

Hei,

Vi kunne ikke behandle din parkeringsbetaling fordi det tilknyttede betalingskortet har utløpt (skjult informasjon).

For å unngå å motta en faktura med mulige ekstra kostnader for Autopay-tjenesten, vennligst oppdater betalingsinformasjonen din på Autopay innen 48 timer.

Slik oppdaterer du betalingsinformasjonen din:

Logg inn på Autopay med din brukerkonto.

Gå til betalingsinnstillinger og oppdater kortinformasjonen med den nye informasjonen (utløpsdato, CVV, osv.).

Bekreft endringene og lagre den oppdaterte betalingsinformasjonen.

Oppdater nå

Takk for at du bruker EasyPark Norge!

Med vennlig hilsen,

Beskyttelsen din utløper i dag!

Konto-ID: kjendli@online.no

Beskytt enhetene dine med Total AV, det beste antivirusprogrammet anbefalt av Microsoft.

- ✓ Beskytt de sensitive dokumentene dine med Sensitive Data Shield
- ✓ Stopp avanserte ransomware-angrep med Ransomware Shield
- ✓ Blokkér hackere fra å få tilgang til PC-en din med avansert brannmur

Forleng nå

1 års abonnement $2,49 / måned ~~1066,05NOK~~ 318NOK / 1 år

2-års abonnement **ANBEFALT** $2,39 / måned ~~2078,91NOK~~ 611NOK / 2 år

3-års abonnement $2,29 / måned ~~3145NOK~~ 878,94NOK / 3 år

Easypark Autopay <message-service@sender.zohosubscriptions.com> | kjendli@online.no | 1 | søn. 2

Easypark Ref : 3368009169

Hvis det er problemer med hvordan denne meldingen vises, kan du klikke her for å vise den i en nettleser.

INV-000001.pdf
19 KB

EasyPark Norway

Hei,

Vi kunne ikke behandle din parkeringsbetaling fordi det tilknyttede betalingskortet er utløpt (skjult informasjon).

For å unngå å motta en faktura med mulige ekstra gebyrer for Autopay-tjenesten, vennligst oppdater betalingsopplysningene dine på Autopay innen 48 timer.

Slik oppdaterer du betalingsinformasjonen:

1. Logg inn på Autopay med din brukerkonto.
2. Gå til betalingsinnstillinger og oppdater kortinformasjonen med de nye opplysningene (utløpsdato, CVV, osv.).

Takk for oppmerksomheten

Håper du har hatt nytte av dette, og bruk gjerne litt tid på å tenke igjennom hva du kan forbedre i forhold til:

- sikkerhet og svindel på nett -